
ERDÉLY

A MÁSODIK BÉCSI DÖNTÉS VÉGREHAJTÁSA

II.

Zúgnak a kolozsvári harangok. Mámoros lelkesedés tölti el a szíveket. Szeptember 11-től 15-ig ünnepi lázban ég Kolozsvár városa. Szépiíti, díszíti magát, várja Magyarország kormányzóját és az ország nagyjait sokat látott és szenvedett falai, népe közé.

x

A főméltóságú kormányzó úr és a főméltóságú asszony kilépett a gépkocsiból, jóságos tekintettel néz körül a díszpáholy előtt. Teleki Pál gróf, miniszterelnök lép oda.

Gróf Teleki Pál, mint Magyarország első tisztviselője, köszönti a magyarság országviszaszerző kormányzó urát:

- "Ismerve ezt a népet, főméltóságú uram, ennek a népnek öregje bennünket várt és visszavágyott; ennek a népnek fiatalja meg fogja tanulni, hogy a magyar haza a legigazabb, legjobb anya. Talán némelyek vétkeztek ez ellen a magyar anya ellen, ezeket a vétkeket elnézzük, jó népünk jó és szigorú szülőket szeret. Ennek az országrésznek visszatérével, főméltóságú uram, mind teljesebbé válva reánk száll az az ezredéves kötelezettség most, az ezredéves hivatás a Duna-medencében. Itt fogadjuk meg főméltóságoddal együtt, hogy ezzel az ezredéves hivatással fogunk élni, úgy, ahogy a magyarhoz illik." (Éljen! Éljen! Éljen!)

Most gróf Bethlen György, az erdélyi magyarság vezetője beszél:

- "Alázatos és imádságos érzéssel köszönjük a mindennató Istennek, hogy adott nekünk erős hitet, amely nem szűnt meg benne bízni; hogy adott nekünk el nem múló reméltséget magyar fajtánk örökkévaló igazságában; hogy adott nekünk elég életerőt ahhoz, hogy amidőn testi és lelki üldöztetéseket és sanyargatásokat elszenvedve itt állunk, műveltségünkben és földi javainkban leszegényedetten, boldogan és büszkén mondhatjuk, hogy ősi erdélyi hagyományainkat megőriztük, (Éljen! Éljen! Éljen!) sőt a szenvedések acélfürdőjében megedzett magyar mivoltunk mélyebb és gazdagabb lett!" (Éljen! Éljen! Éljen! Éljen a kormányzó úr!)

x

Kolozsvárról erdélyi írók szólnak hozzánk.

Báró Kemény János:

- "Most, amikor a felszabadulás öröme boldogsággal tölti el szíveinket, világosan kell látnunk azt is, hogy a helikoni gondolatot továbbra is szolgálunk kell. Be kell bizonyítanunk azt, hogy nemcsak elnyomatás idején, védekezésésképpen, de a szabadságban is meg tudjuk őrizni, sőt el tudjuk mélyíteni ezt a szellemi egységet, az írott magyar szó és a magyar köz művelődés szolgálatára."

Hogyan lett író Kós Károly?

- "Tudniillik sose akartam író lenni az életben. Azért lettem író, mert muszály volt. Ugye, mint építész le kellett tegyem a kanalat, a rajzeszközeimet, és fel kellett vegyem a pennát, hogy úgy építhessek valamit, mert másképp már nem lehetett építeni."

Gyallay Domokos, az Erdélyi Néplap megalapítója:

- "A lap az erdélyi nemzeti szerveknek, egyházaknak, Magyar Pártnak bizalmát élvezve nemcsak a védekező harcban vett részt, de az építő munkában is. Megnyugvással gondolok rá, hogy előfizetőink jó magyar érzéssel és a további sorsban is értékesíthető magyar műveltséggel fogadják vissza a magyar uralmat."

A Jézus-faragó ember, Úz Bence szerzője, Nyíró József:

- "Nekem egyetlen gondom az öröm mellett az, hogy ez a sokat hányattott, szenvedett szerencsétlen nép, amelyik ilyen történelmi erővel rendelkezik még akkor is, amikor a legsúlyosabb elnyomatásban van része, hogyan kapja meg, mint kapja meg a jövő sorsát. Vajon továbbra is olyan elhagyatott, olyan szerencsétlen marad-e, úgy kikapcsolva az élő nemzettestből, ahogy századokon keresztül ki volt kapcsolva. Én most már hiszem, én most már bízom abban, hogy ráébredt a magyarság egyeteme a székelység fontos helyzetére és fontos szerepére, és ez az életkeringés, amely újjáteremti ezt az országot, rajta keresztül fog száguldani, hogy azok a belső és külső kincsek ismertekké válnak, és úgy közgazdaságilag, mint politikailag, mint művészetileg, mint mindenféle tekintetben a székelység előtérbe kerül, új életlehetőségei nyílnak, új örömeik, új munkalehetőségek és új remények, új fohászkodások támadhatnak abban a szerencsétlen népben, amelynél ezt a jobb sorsot senki a világon jobban meg nem érdemli."

(...)

- "(...) Egyik szemem sírt, a másik nevetett. A nevető szemem ott pihent a fiatal magyar honvédeken, amint remek kondícióban, pompás lovakkal, kitűnő felszereléssel bevonultak, és elvegyültek a gyönyörű kalotaszegi nép festői csoportjában. A másik szemem sírt, siratta az ifjúságom helyeit, a gyermekkoromat, a szülőföldemet, Aradot, Enyedet, Brassót, Tordát; és most van egy új életfeladat, amit magam előtt látok, a kettéhasított Erdélynek az egységes erdélyi szellemét próbálom ezentúl szolgálni."

És mit szól Tamási Áron a Hargita visszatéréséhez?

- "Nemcsak a Hargita tért vissza, hanem maga Ábel is visszatért. Azután eszibe jutott neki, hogy száadást csináljon, vajon minden terület visszatért-e a magyar hazához, olyan területek, amelyen ő járt. Akkor eszibe jutott, hogy Amerika se tért vissza, de Dél-Erdély különösen nem tért vissza. Akkor azt gondolta, hogy Amerikát nem bánjuk még, de Dél-Erdélyt, azt semmi esetre, soha nem fogjuk hagyni. Tovább gondolkodott, s az jutott eszibe, hogy Surgyélánt fel fogja keresni, akivel együtt szenvedett a Hargitán, és meg fogja neki mondani, hogy most már ide, Észak-Erdélybe a magyarok bejöttek, őt fel akarják kérni arra, hogy miután a muszákat megbotrovtálták, s nagyon jó színben van, menjen el Dél-Erdélybe, és mondja meg ottan a románoknak, hogy térjenek vissza a magyar impérium alá, mert ott nem lesz nekik rossz dolguk, hiszen az igazságot is meg lehet szokni."

(Folytatjuk)